

ZELENÁ KRV

Časopis Strednej odbornej školy lesníckej v Tvrdošíne

Zo života školy

Zásnuby kráľa lesov

Pestré farby jesene

Roháčska klasika

Pod'me sa zabaviť

Číslo 1, školský rok 2022/2023

Milí čitatelia,

máte v rukách prvé číslo časopisu Zelená krv v školskom roku 2022/23. Zelenú krv môžeme chápať v dvoch rôznych významoch. Tým prvým je, že sa jedná skutočne o krv zelenej farby. Z biologického hľadiska krv zelená byť nemôže, čiže nás bude zaujímať druhý význam. V prenesenom význame, zelená krv môže v žilách kolovať len skutočným milovníkom a ochrancom prírody. Takíto ľudia majú Božie dielo v najvyššej úcte. Žijeme v dobe, kedy si znovu začíname uvedomovať význam prírody pre človeka a s tým súvisiacu ochranu. Príroda, to je balzam na oči i zranenú dušu. Ako dômyselne v nej všetko funguje. Aký poriadok v nej vládne. Aký pokoj z nej vyžaruje. Kým negatívnym spôsobom nezasiahne človek. Mnohí v nej hľadajú útočisko pred čoraz viac uponáhľaným a materiálnym svetom. Niet lepšieho pocitu ako vstúpiť do zeleného lesa. Pod nohami sa nám rozprestrie vari najmäkší koberec na svete, mach. Do nosa sa nám dostane najkrajšia vôňa – vôňa stromov, vôňa zeme. V ušiach začujeme jemné melódie prírody, ako sa vietor hrá pomedzi stromy, ako žblnká lesná bystrina. Oči uzrú dokonalo fungujúci organizmus a duša nájde pokoj. Dokonca, keď človek vystúpi na vysoké hory, môže sa dotknúť neba a celý svet mu leží doslova pri nohách. SOŠ lesnícka žije nielen prírodou a jej ochranou, ale tiež rôznymi aktivitami či už výchovnovzdelávacími, ale aj takými, kedy sa vždy znova a znova učíme byť ľuďmi a prejavovať také hodnoty ako láska, empatia a súcitiť. Úlohou časopisu Zelená krv bude prinášať čitateľovi okrem súhrnu zo života školy, aj správy z diania v prírode a povzbudiť tak na jej návštevu. Pozvaný je každý jeden. Netreba k tomu drahé šaty ani vysoké postavenie v spoločnosti. Úplne stačí pokora a otvorené srdce. Neodmietnime.

Mgr. Zuzana Gregorcová, PhD.

ZAČIATOK NOVÉHO ŠKOLSKÉHO ROKA

Nový školský rok 2022/2023 sme slávnostne otvorili 5.9.2022. Pán riaditeľ sa prihovoral žiakom, pedagogickému zboru aj nepedagogickým pracovníkom. Vyslovil slová povzbudení a všetkým poprial úspešný školský rok.

STUŽKOVÁ

Dňa 14.10. 2022 sa konala Stučková slávnosť 4.B a 4.C triedy. Naši štvrtáci prijali zelené stužky ako symbol nádeje a mladosti. Poprosili sme zástupcu štvrtákov, aby nám porozprával o tom, ako prežívali prípravu a čas pred touto krásnou slávnosťou.

Naša stužková.

Ako každá výzva je na začiatku ťažká tak aj naše rozhodovanie na začiatku všetkého bolo ťažké.

Bude stužková ? Nebude ! Chceme stužkovú ? Nehce sa nám nič robiť ! Mne to je jedno.

Aj takéto názory sme mali na začiatku. Vymýšľanie programu bola jedna z najvtipnejších a zároveň najhorších vecí. No časom sme sa blížili k takzvanému dňu D plány a nápady sme

premieňali na kreácie a čísla. Doladzovali sme každú chybu, ktorá sa vyskytla, aby bolo všetko v rámci možností perfektné. Ubúdajúci čas a pribúdajúci stres robili svoje veci. Do posledného dňa sme neboli istí, či to dáme. No a je to tu! Náš čas nastal. 14.10. Všetci sme mali stres, pretože sme chceli predviesť všetku našu ťažkú prácu pred rodičmi, učiteľmi, majstrami a kamarátkami. Hodina po hodine odbúdala a pocity stresu vymieňali pocity zábavy a dobrej nálady . O pravej polnoci sme ukončili všetky povinnosti a začala sa pravá zábava. Tak ako sa spieva v legendárnej pesničke od Elánu Stučková : „ Navždy sa zachová v pamäti stužková,“ tak verte tomu, že v našich pamätiach sa zachová tá naša stužková!

Autor: Juraj Púček, 4.B

ÚČELOVÉ CVIČENIA

V dňoch 17. a 18. októbra sa naši žiaci zúčastnili účelového cvičenia. Toto podujatie sa konalo na Zverovke v Roháčoch za prítomnosti viacerých pedagógov a majstrov. Žiaci hneď ráno absolvovali krátku turistiku v Spálenom žľabe, kde zakúsili výživné chodníčky smerujúce až na štíty našich hôr. Po turistike absolvovali cenný kurz od príslušníkov Horskej záchrannej služby ako sa v horách správať a to hlavné, ako si v horách vzájomne pomôcť a predísť zraneniam

a úrazom, ktoré sú žiaľ častokrát súčasťou pohybu v horách. Ochotní záchranári im ukázali náradie a náčinie, ktoré je súčasťou záchranných akcií. Navštívili sme aj náučné chodníčky a taktiež sa dozvedeli niečo o záchranných psoch a teda kynológii. Oba dni nám vyšlo krásne slnečné počasie, a spolu so žiakmi sme teda naplnili účel týchto cvičení.

Autor: Mgr. Michal Tuka

IMATRIKULÁCIA

19.10.2022 sa konala Imatrikulácia žiakov prvého ročníka. Slávnosť sme otvorili spevom lesníckej hymny a po uctení si lesníckeho náradia a po absolvovaní rôznych zábavných aktivít boli naši prváci slávnostne prijatí medzi študentov našej školy.

JIZERSKÝ DŘEVORUBEC

Vo Frýdlante v Českej republike sa v dňoch 19. – 20.10. 2022 uskutočnila pilčička súťaž juniorov Jizerský dřevorubec 2022. Našu školu reprezentovali žiaci Peter Müller a Filip Štrauz. Peter Muller sa v kategórii „kombinovaný rez“ umiestnil na 2. mieste. V celkovom hodnotení súťažných družstiev obsadili 5. miesto.

FLORBAL

ukázali bojovnosť a tímového ducha. Zmiešané družstvo tvorili dvanásť chlapci rôznych ročníkov. Aj napriek tomu dokázali kohézne pracovať a spolupracovať, čo je aj kľúčom k úspechu v kolektívnych športoch. V súťaži bojovalo päť škôl o postup do krajského kola. Samotná hra prebiehala štýlom každý s každým. Po štyroch odohratých zápasoch si naši športovci vybojovali krásne tretie miesto. Surčitosťou vieme povedať, že žiaci našej školy sú šikovní nielen v odboroch, ktorým sa venujú, ale aj v športoch, ktoré v sebe ešte neprebudili. Veď aj známy basketbalista Kobe Bryant hovorí, že je dôležité inšpirovať ľudí, nech môžu byť úžasní v čomkoľvek, čo robia!

Dňa 25.10 sa v Tvrdosíne v Mestskej športovej hale uskutočnil florbalový turnaj pod názvom Super florbal pohár žiakov stredných škôl. Turnaja sa zúčastnili aj žiaci našej školy, ktorí

Autor: Mgr. Michal Tuka

MESIAC ÚCTY K STARŠÍM

Október je mesiac úcty k starším, Školský parlament pod vedením Ing. Rendekovej si toto obdobie pripomenul tým, že žiaci I.B, I.C a I.D pripravili pozdravy pre bývalých zamestnancov, navštívili domov dôchodcov, našich zamestnancov p. Krajčího a p. Šulcovú, ktorých potešili spevom a hrou na heligónkach.

Autor: Ing. Renáta Rendeková

DIVADELNÉ PREDSTAVENIE NA NOVEJ SCÉNE

Študenti III. D, II.C, II.B a maturanti sa 24.10.2022 zúčastnili divadelného predstavenia Elektrický anjel, ktoré bolo spojené po predstavení s besedou akoby šitou na mieru pre viacerých z nás. Po predstavení sa presunuli do Múzea dopravy, nevynechali NC Eurovea, prešli sa po nábreží Dunaja a nemohli si nechať ujst'

prehliadku Starého mestu. Naši pedagógovia prepojili príjemný kultúrny zážitok s vedeckým poznaním a chalanom ďakujeme za perfektnú atmosféru, heligónky očarili, skryté talenty sa objavili, tešíme sa. Ďakujem Mgr. Vojtkovej, Ing. Záchemskému a Mgr. Milancovej, že priniesli našim chlapcom zasa kus niečoho nového, pevne verím, že si to všetci užili!

Autor: Mgr. Júlia Šišková

ČO VIETE O ŠTÁTNYCH SVIATKOCH?

Pod záštitou Školského parlamentu sa 16.11.2022 konala školská súťaž pod názvom Čo viete o štátnych sviatkoch? z príležitosti Dňa študentstva. Traja zástupcovia každej triedy odpovedali na 32 otázok, ktoré vyplývali z textov k udalostiam z dejín, ktoré si pripomíname.

Súťaž bola napínavá, pretože prvé miesta boli bodovo veľmi vyrovnané. Oprášili sme si spoločne vedomosti z našich dejín a dozvedeli

sme sa nové informácie. Stres a napätie sme zahnali horalkami, ktoré nám venovalo vedenie školy.

Výsledky súťaže:

- I. miesto triedy III.C + IV.C
- II. miesto triedy I.C + III.C
- III. miesto trieda IV.B

Ďakujeme súťažiacim aj organizátorom: M. Pindiakovi, M. Brtošovi, A. Sitárikovi, Š. Stašovi, a M. Patekovi.

Autor: Ing. Renáta Rendeková

FUTBAL

Pri príležitosti Dňa boja za slobodu a demokraciu – Dňa študentov sme sa zúčastnili futbalového turnaja v Trstenej v športovej hale Gymnázia Martina Hattalu. Turnaja sa zúčastnilo vrátane našej školy 5 tímov z okolitých škôl okresu. V nabitej konkurencii ukázali naši žiaci bojovnosť, tímového ducha, a vybojovali si perfektné tretie miesto.

Autor: Mgr. Michal Tuka

DEŇ JABLKA

Pri príležitosti Dňa jablka sme pripravili výstavu jablák, ktoré sa urodili v záhradách na Orave aj na Liptove. Na výstave sa hodnotilo 13 jablák v kategórii najväčšie jablko (výherca Dušan Gočál z Vitanovej), najkrajšie jablko a najchutnejšie jablko (v oboch kategóriách vyhral Lukáš Padušák).

ČITATEĽSKÁ GRAMOTNOSŤ

V mesiaci november sme sa zamerali na čitateľské zručnosti našich žiakov, kedy prebiehali triedne kolá. Čitateľskú gramotnosť sme overovali nielen v rámci predmetu slovenský jazyk, ale aj v

odborných predmetoch a v anglickom jazyku. Najúspešnejší žiaci z každej triedy postúpili na školské kolo, ktoré sa uskutoční v polovici decembra.

ZÁSNUBY KRÁĽA NAŠICH LESOV: JELENIA RUJA

Prastará záležitosť

Už od dávnych čias sa v jesenných mesiacoch našimi horami ozýva hlasné a vytrvalé ručanie. Začína sa čas zasnub, kedy sa jelenia zver pári, aby mohla priviesť na svet nové potomstvo a zachovať tak rod. Kráľ lesa, jelen (Cervus elaphus), dáva širokému okoliu hlasným trúbením na známosť svoju silu, postavenie, a pripravenosť páriť sa. Označuje si tak svoje územie a stádo, upozorňuje prípadných protivníkov, aby sa nepribližovali. Jedná sa o druh komunikácie. Využíva pri tom najmä pahorky a vyvýšené miesta, aby sa ich hlas niesol čo najďalej, horami a dolinami.

Ručanie sa nesie kilometre ďaleko (internet)

Byť účastníkmi na tomto odvekom divadle môžeme byť približne od polovice septembra do polovice októbra. Dôležitú úlohu pri tom zohráva počasie, lokalita a nadmorská výška. V severných

**SCHUDNE AJ
NIEKOĽKO
DESIATOK
KILOGRAMOV**

oblastiach s nižšou teplotou a vyššou nadmorskou výškou začína jelenia ruja skôr, ako v južných, teplejších regiónoch.

Dôvodom je skorší príchod zimy. Rovnako aj

počas jasných dní a nocí býva ruja intenzívnejšia. Počas roka žijú jelene a jelenice v oddelených stádach. Približne na konci augusta sa tieto stáda začínajú rozdeľovať a hľadať si svoje tzv. rujoviská. Svoje územia si značkujú udupaním, močom, a obtieraním. Jeleň má pri tom silný a typický zápach. Všetky tieto pachy je cítiť na veľkú vzdialenosť. Mladé jelene sa začínajú ruje

**STÁDO MÔŽE
BYŤ VEĽMI
POČETNÉ** aktívne zúčastňovať až v treťom roku života, pohlavne dospievajú už v dvoch rokoch. Stádo

jedného jeleňa počas ruje môže pozostávať aj z viac ako dvadsiatich kusov jeleníc, s ktorými sa počas obdobia ruje opakovane pári. Vedúci je statný, silný a skúsený jedinec. Zamestnaný strážením svojich jeleníc často zabúda na príjem potravy a nie je ničím výnimočným, že schudne aj niekoľko desiatok kilogramov.

Súboje dvoch jedincov neraz končia smrťou (internet)

Nie je to len o láske

Čas lásky však so sebou prináša aj čas nenávisti. Takzvané bočné jelene sa rovnako chcú páriť a pokúšajú sa nájsť a privlastniť si stádo jeleníc, pričom musia vyzvať hlavného jeleňa na súboj. Hlavný jelen na svojom rujovisku a v blízkosti svojho stáda nestrpí žiadneho protivníka. Pokiaľ nejaký naruší jeho teritórium, okamžite sa

**NA SVOJOM
ÚZEMÍ NESTRPI
NIKOHO INÉHO**

ho snaží vyhnáť. Slabšieho jeleňa dokáže odohnať aj výstražný postoj a ručanie staršieho a skúsenejšieho jedinca. Neraz však dochádza k neľútostným súbojom, ktoré môžu končiť

smrťou jedného z bojovníkov. Po bitke porazený jeleň odchádza a víťaz dáva na známosť svoj úspech hlasným ručaním. Mladé jelene vedia byť aj vynaliezavé a hlavného jeleňa sa snažia od stáda odlákať, prípadne nepozorovane sa prikradnúť k niektorej jelenici.

Starostlivý, no žiarlivý milenec

Jeleň je veľmi žiarlivý a na svoje stádo neustále dáva pozor a starostlivo ho sleduje. Ak by chcela niektorá z jeleníc odísť, prípadne sa vydá iným smerom než stádo, hlavný jeleň ju okamžite usmerní a „vysvetlí“, kde je jej miesto. Členky stáda musia prejavovať plnú oddanosť a záujem o svojho pána. Ruja končí spárením so všetkými jelenicami.

Autor: Mgr. Peter Gregorec

Statný jedinec dáva ostatným najavo svoju silu (internet)

HUBÁRSKA SEZÓNA 2022

Bez nich by nebola jeseň

Medzi každoročné jesenné aktivity neodmysliteľne patrí aj hubárčenie. Chutné lesné plody vieme využiť na desiatky spôsobov.

**SUŠENÉ,
MRAZENÉ,
ZAVÁRANÉ.
VŽDY
LAHÔDKA**

Najrozšírenejšie je sušenie, zaváranie a mrazenie. Po dobrej hubačke ich vieme zúžitkovať aj okamžite a to v dobrej praženici, polievke, omáčke, alebo vyprážané na

oleji. Pre mnohých ľudí sú huby najobľúbenejšou pochúťkou. Koľko je spôsobov ich spracovania, toľko je aj druhov húb, ktoré zbierame. Najrozšírenejšie zbierané huby sú hrib smrekový, hrib dubový, rôzne druhy kozákov, napr. kozák brezový, kozák osikový, masliaky, a mnohé druhy suchohribov. Po otvorení hubárskej príručky však zisťujeme, že je to len časť z jedlých húb, ktoré nám les ponúka. Obrovské množstvo plávok, rýdziky, bedle, kuriatka, hlivy sú rovnako chutné, ako tradične zbierané huby. Dôsledným štúdiom

môžeme naše vedomosti v zbere rozšíriť a tým rozšíriť aj náš receptár. Netreba však zabúdať na bezpečnosť. Vždy zbierame len huby, ktorými sme si stopercentne istí, že sú jedlé. Pokiaľ máme nejaké pochybnosti, je dobré sa poradiť so skúsenejším hubárom, prípadne také huby radšej nezbierať. Nejedlé huby môžu spôsobiť mnohé zdravotné ťažkosti, najčastejšie spojené s trávením. Sú však aj také druhy, ktoré môžu po pozitíví spôsobiť aj otravu a smrť. Medzi také patrí naša najjedovatejšia huba – hríb satanský, prezývaný aj satan.

Takýto úlovok poteší každého hubára (internet)

Po suchom lete prišla odmena

V roku 2022 bola hubárska sezóna obzvlášť vydarená, aj keď po dlhotrvajúcom letnom suchu mnohí mali pochybnosti, či vôbec bude čo zbierať. Vhodné podmienky na sklonku leta a začiatku jesene zabezpečili vhodné podmienky pre rast veľkého množstva húb. Na svoje si prišli hubári z najrôznejších regiónov Slovenska, od Záhoria až po ďaleký východ Slovenska. Na internete sa denne chválili úspešní hubári s plnými košmi či taškami. Niektorí dokonca svoje úlovky aj rozdávali neznámym ľuďom, aby spravili radosť aj tým, ktorí do lesa z nejakého dôvodu nezavítajú, no pochúťku v podobe húb obľubujú. Mnohí taktiež prezradili svoje tajné miesta, na ktorých mali šťastie, čo nebýva zvykom, nakoľko dobré miesto je pre hubára posvätné a len málokedy sa takým miestom pochváli. Aj napriek tomu že sa ľudskosť úplne vytráca, nájdú sa ešte dobrosrdeční ľudia. Aj na Orave boli lesy plné húb.

Jedovatá kráska vyzerá ako z rozprávky (internet)

Hlavne s mierou

Netreba však zabúdať, že aj hubárčenie má určité pravidlá, niektoré nepísané. Prvé a základné je, že k lesu sa správame s maximálnou úctou a pokorou. Pristupujeme k nemu ako k zdroju obživy, bez ktorého by sme vedeli prežiť len veľmi ťažko. Či už to sú lesné plody, drevo, alebo zver, človek by si mal z neho brať len toľko, koľko skutočne potrebuje pre svoje prežitie. Rovnako by mal les chrániť, nedevastovať ho a neznečisťovať odpadom.

Aj v prípade húb platí to isté.

Z lesa si berieme len toľko, koľko skutočne potrebujeme.

Je to miesto, ktoré je spoločné a patrí všetkým, rovnako aj zveri, ktorá tiež

potrebuje lesné plody pre svoje prežitie. Pokiaľ budeme tieto pravidlá dodržiavať, les sa nám zakaždým odmení tými najkrajšími darmi – pokojom, ktorý v ňom vládne, teplom a príbytkom, ktoré poskytuje drevo z jeho stromov, a obživou, bez ktorej by sme žiť nedokázali.

ZOBER LEN
TOĽKO,
KOĽKO
SKUTOČNE
POTREBUJEŠ

Vari niet utešenejšej trojice (internet)

Autor: Mgr. Peter Gregorec

DNI SVÄTÉHO HUBERTA

Moment obrátenia svätého Huberta (internet)

Silný zážitok mu zmenil život

Svätý Hubert sa narodil v šľachtickej rodine v Akvitánii. Bol veľkým milovníkom lovu a hýrivých zábav. Podľa starej legendy, raz na zelený štvrtok poľoval na jeleňa, keď zrazu zbadal medzi jeho parožími kríž. Zážitok z poľovačky ho ovplyvnil natoľko, že po ovdovení odišiel do kláštora v Stavolte, v Belgicku. Sv. Lambert ho vysvätil v Maastrichte za kňaza, v roku 705 sa stáva biskupom po Lambertovi. Jeho biskupský život bol veľkým prínosom pre vieru, mnoho ľudí sa vďaka nemu obrátilo, dokonca sa stali aj viaceré zázraky. Jeho posledná činnosť bolo vysvätenie nového kostola v roku 727 pri meste Lovanio. Už vtedy slabý, cítil že sa blíži koniec. Zomrel o 6 dní neskôr v Tervurene neďaleko Bruselu. Dnes je uctievaný ako patrón poľovníkov, možno práve preto, aby každý našiel v sebe lásku nielen k prírode ale aj ostatným ľuďom a taktiež mieru vo využívaní darov prírody.

Oslavy na jeho počesť

Na jeho oslavu a počesť sa každoročne organizujú slávnostné dni sv. Huberta. Tie sa konajú v najrôznejších kútoch Slovenska, no azda najznámejšie miesto je Kaštieľ svätý Anton. Po dvojročnej prestávke z dôvodu protipandemických opatrení sa tento rok znovu otvorili brány 30. jubilejného ročníka. Cieľom akcie je priblížiť širokej verejnosti zmysel poľovníctva, pretože mnohí si stále myslia, že práca poľovníka spočíva len vo vlastnom úžitku. Na akciu prišli návštevníci

všetkých vekových kategórií, pre ktorých bol pripravený už tradične bohatý program. Širokoďaleko sa niesla vôňa tradične dobrého jedla a poľovníckych špecialít. Súčasťou programu boli aj Majstrovstvá Slovenska vo vábení jelenej a ostatnej zveri, kde mali súťažiaci možnosť prezentovať svoje schopnosti. Súťaže sa zúčastnili aj ženy. Nechýbali ani vystúpenia trubačov. Návštevníci mali možnosť navštíviť expozíciu múzea, pre deti a mladistvých boli pripravené vzdelávacie programy v oblasti lesnej pedagogiky. Tí, ktorí chceli, mali možnosť vyskúšať lukostreľbu a hádzanie flinty do žita. Chovatelia prezentovali svojich štvornohých spoločníkov, výnimočné slovenské národné plemeno Tatranský durič.

Slávnostný ceremoniál na nádvorí kaštieľa (internet)

Akcia bola ako vždy vydarená, o čom svedčí veľké množstvo spokojných návštevníkov, ktorí prišli spoločne s poľovníkmi, ochranármi, lesníkmi a inými osláviť tento veľký sviatok. Odporúčame aspoň raz zájsť navštíviť Kaštieľ svätý Anton a užiť si neopakovateľnú atmosféru tejto udalosti.

Najmladšie slovenské plemeno, tatranský durič (internet)

Autor: Mgr. Peter Gregorec

LESNÍCKY NÁUČNÝ CHODNÍK V ČIERNOM BALOGU

Obklopený horami

Horehronie, ako už samotný názov napovedá, je región v okolí rieky prameniacej pod Kráľovou hoľou, Matkou štyroch riek, strechou Slovenska. Pramení pod ňou Čierny Váh, Hornád, Hnilec a Hron, podľa ktorého dostalo Horehronie pomenovanie. Centrum tohto regiónu je mesto Brezno, ktoré leží na úpätí Nízkyh Tatier. Celý región je známy dvomi najvýznamnejšími priemyselnými odvetvami – Hutníctvo, čiže ťažba a spracovanie železnej rudy a lesníctvo, ktorému sa venuje aj Lesnícky skanzen v Čiernom Balogu. Od Brezna je vzdialený len jedenásť kilometrov. Cestou sa môžeme kochať panoramatickými výhľadmi na Nízke Tatry a svojráznou okolitou prírodou. Popri ceste môžeme vidieť aj pozostatky z druhej svetovej vojny, staré betónové bunkre a guľometné hniezda, delá a niekoľko pamätníkov, ktoré spomínajú na padlých hrdinov v druhej svetovej vojne.

Exponát LKT 81 Turbo v lesníckom skanzene (internet)

V okolí samotného Čierneho Balogu je množstvo turistických atrakcií, na ktorých návštevu nepostačí len jeden deň. Azda najznámejšou

pamiatkou je Čiernohronská úzkorozchodná lesná železnica, pomocou ktorej sa v minulosti zväžalo drevo z okolitých hôr. Dnes slúži ako atrakcia a osobná doprava. Otvorená bola 8. januára 1909, po druhej svetovej vojne dosahovala dĺžku 132 kilometrov, dnes už zostalo len 36 kilometrov. Zaujímavosťou je rozchod, ktorý činí 760 milimetrov, vláčiky aj vagóny sú menšie v porovnaní s „dospelými“ železnicami, ktorých rozchod je 1435 milimetrov. Ďalšou zaujímavosťou je neďaleký Dobročský prales. Leží v nadmorskej výške od cca 750 do 1005 m n. m. Patrí do 5. a 4. stupňa ochrany a medzi najstaršie chránenie územia Slovenska. Ochrana sa začala v roku 1913 a dôvodom je zachovanie pralesa s rozmanitými a premenlivými formami života, ktoré umožňujú pozorovať celý vývojový cyklus rastlín a stromov, od vzniku náletu až po zánik starých jedincov. Najrozšírenejšími drevinami je tu jedľa, smrek a dub, menej už javor horský a brest horský.

Lesná kaplnka z jedľovej kôry (internet)

Čo v skanzene môžeme vidieť?

My zavítame do najznámejšieho lesníckeho skanzenu na Slovensku. Ten sa nachádza v miestnej časti Vydrovo, do ktorej sa môžeme dostať aj železnicou z Čierneho Balogu. Obklopený je krásnymi lesmi Veporských vrchov a vidieť môžeme veľké množstvo exponátov, ktoré nás oboznámia s lesníctvom v minulosti, ale aj v súčasnosti. Založený bol v roku 2002 štátnym podnikom Lesy SR. Dĺžka náučného chodníka je cca 4 kilometre a vidieť môžeme 75 zastávok, ktoré nám priblížia históriu, význam, funkciu,

pestovanie a ochranu, ale aj prácu lesných robotníkov. Vidieť môžeme horáreň, kaplnku, rôzne prístrešky a príbytky lesníkov, maringotky, zariadenia a mechanizmy, ktoré sa využívajú pri ťažbe a spracovaní dreva. Samozrejme nechýba ani súprava parnej lokomotívy s vagónmi, ktoré sa využívali pri zväžaní vyťaženého dreva. Vidieť môžeme aj zaujímavosti ako vodná píla a lesná škôlka, v ktorej pestujú mladé stromčeky. Súčasťou areálu je aj edukačné centrum pre deti a žiakov. Milovníkov modelov poteší modelová železnica s miniatúrnymi stavbami pod holým nebom, ktorá je prepracovaná do najmenších detailov. Malých návštevníkov zas potešia živé exponáty. Smutnou pripomienkou je symbolický cintorín ako pamätník lesným robotníkom, ktorí sa viac domov z lesa nevrátili. Každoročne sa koná pietny akt, pri ktorom sa na tieto obete spomína, „večne im spievajú lesy“. Bohužiaľ, každým rokom tu pribúdajú tabuľky s novými menami.

Cesta parnou mašinkou má svoje čaro (internet)

Hlavná sezóna sa začína 1. mája a trvá až do 30. septembra. V tomto období sú návštevníkom k dispozícii všetky exponáty a služby, prístupná informačná kancelária, múzeum, kaplnka, horáreň a miniatúry. Vstupné je symbolické jedno euro a k dispozícii pri vstupe je aj veľké parkovisko.

Detailne prepracované miniatúry potešia každého (internet)

Lesnícky skanzen pri Čiernom Balogu je miesto, ktoré sa oplatí navštíviť každému milovníkovi prírody, vo všetkých vekových kategóriách. Na svoje si prídu rodiny s deťmi, ktoré hľadajú ticho prírody, ale aj skutoční nadšenci lesníctva. Naše odporúčanie je jasné – stráviť na Horehroní hoc aj niekoľko dní. Skutočne je to miesto, na ktorom sa oplatí zotrvať, načerpať nové sily a poznatky. Jedno je isté, kto raz navštívi Horehronie, určite sa znova vráti.

Autor: Mgr. Peter Gregorec

Mapka areálu Lesníckeho skanzenu v Čiernom Balogu (internet)

PREČO SA STROMY ZBAVUJÚ SVOJHO LÍSTIA?

Každoročná pravidelnosť

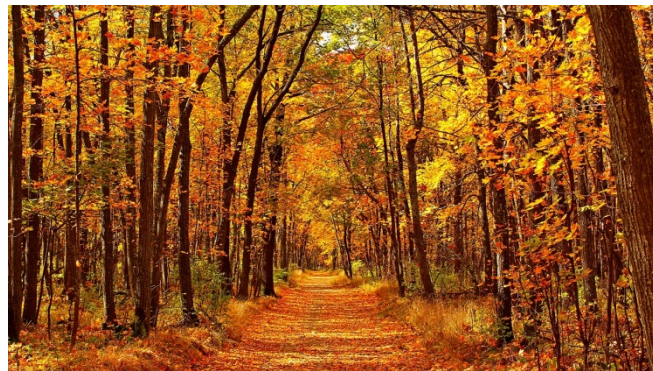
Keď sa povie jeseň, mnohým sa vybaví nižšie teploty, zber gaštanov, ale aj najrôznejšie farby a stromy, ktorým zostali len holé vetvičky. Prečo je tomu tak? Prečo počas roka zelené listie príchodom septembra začne meniť farbu a následne zo stromu odpadne? Môžu za to zložité chemické procesy, ktoré sa s príchodom zimy menia. Na jar a v lete získavajú stromy energiu zo slnka, procesom známym ako fotosyntéza. Slnčné lúče dopadajú rastliny, ktoré obsahujú zelené farbivo – chlorofyl. Okrem zeleného farbiva, listy obsahujú aj iné farbivá – oranžové (xantofyl), žlté (antokyán) a červené (karotén). Zeleného je však najviac a všetky ostatné farby prekryje. Príchodom zimy sa skracujú dni, na čo reagujú aj rastliny. Obdobie pokoja, všetky procesy sa spomaľujú. Strom si všetky potrebné látky sústreďuje do kmeňa a koreňov ako zásobu. Ukončuje aj fotosyntézu, mizne zelené farbivo, začínajú dominovať farby, ktoré boli doteraz v úzadí, zlatá a červená. Bez prístupu živín list odumiera, schne a padá na zem. Jeho úloha v prírode však nekončí – poslúžia pre tvorbu vrstvy humusu, úrodnej pôdy, ale aj ako skrýša pre rôzne živočíchy – hlodavce, hmyz.

V jeseni hýri príroda najrôznejšími farbami (internet)

Prípravy na zimu

Zbavením listov sa strom chystá na príchod zimy a to hneď z niekoľkých dôvodov. Tým prvým je výživa. V zime klesajú denné teploty pod bod mrazu, slnečné lúče nemajú takú silu, fotosyntéza by mala minimálny pozitívny účinok pre strom, listy by boli skôr len príťažou.

Prechádzka alejou pôsobí ako balzam na dušu (internet)

Druhým dôvodom je mechanická ochrana stromu. Listy obsahujú veľa vody, ktorá by mohla zamrznúť a rastlinu tak vážne poškodiť, nakoľko nie sú proti mrazu nijako chránené. Rovnako sa opadaním listia znižuje aj veľkosť koruny stromu, na ktorom sa tak zachytí menej snehu. Je dosť pravdepodobné, že ak by na strom s listím napadlo veľa ťažkého a mokrého snehu, došlo by k polámaniu vetví, v horšom prípade aj k zlomeniu stromu.

Hory aj doliny sa chystajú na odpočinok (internet)

Špecifické je ihličie, ktoré v zime neopadáva. Na povrchu je totiž obalené voskovou vrstvou a vyparovanie vody nie je také výrazné. Ich plocha je v porovnaní s listom veľmi malá, konáre ihličnatých stromov sú oveľa pružnejšie a tvar koruny stromu umožňuje zniesť vyššiu hmotnosť snehu. Výnimkou je snáď len smrekovec opadavý, kvôli krehkejšiemu ihličiu.

Aj toto je jeden zo spôsobov, ako sa príroda chystá na zimu, obdobie ktoré je náročné a nehostinné, aby si mohla odpočinúť a na jar znova zažiarit v plnej kráse a sile.

Autor: Mgr. Peter Gregorec

TIP NA JESENNÚ TÚRU: ROHÁČSKE PLESÁ

Azda najkrajšia tatranská túra

Začiatok jesene je spojený s pestrofarebnou prírodou. Stromy sa chystajú na dlhé a náročné obdobie zimy tým, že sa zbavujú lístia, aby im v neúrodných mesiacoch nebolo príťažou. Les doslova hrá najrôznejšími odtieňmi farieb, od zlatistej, po sýtočervenú. A práve toto obdobie je ako stvorené na jesenné vychádzky do prírody. Búrlivé letné počasie vystrieda väčšinou stabilné slnečné počasie so sýto modrou oblohou. Netreba sa nechať odradiť ani častými rannými hmlami, ktoré počas doobedia ustúpia lúčom slnka.

Jednou takou vychádzkou je okruh popri Roháčskych plesách v Roháčoch. Mnohí tvrdia, že práve Roháčske plesá patria k najkrajším Tatranským túram. Sú to najnižšie položené ľadovcové jazerá v Európe. Ležia v Smutnej doline, kaskádovito nad sebou, obklopené kosodrevinou a kamennými velikánmi – Ostrým Roháčom, Plačlivým, Tromi kopami. Náučný chodník je dlhý 5,4 kilometra a prevedie nás všetkými 4 plesami. Zdoláme pri tom prevýšenie 525 metrov.

Nezriedka na jeseň budú končiare pokryté snehom (internet)

Náučný okruh

Náš deň začneme v lyžiarskom stredisku Spálená, neďaleko obce Zuberec. K dispozícii nám je veľké štrkové parkovisko patriace lyžiarskemu stredisku. Odtiaľ sa vydáme Roháčskou dolinou po asfaltovej ceste s miernym stúpaním smerom nahor, až prídeme k rozcestníku Adamcuľa. V našom prípade pokračujeme stále asfaltovou cestou až k Tatľiakovej chate, ktorá je postavená hneď vedľa jazera, ktoré si ľudia často mýlia s prvým plesom. Od chaty vedie Náučný turistický chodník, ktorý nás prevedie okolo všetkých Roháčskych plies. Tie ležia vo výške 1562, 1650, 1653 a najvyššie 1719 m n.m. Celkový čas je približne 4,5 hodiny, ten ale závisí od kondície turistu. Zostupovať budeme okolo Roháčskeho vodpádu. Leží vo výške 1340 m n. m. je vysoký 23 metrov a za jednu sekundu ním pretečie približne 900 litrov vody. Treba si však dávať pozor, pretože cesta k nemu je dosť strmá a vedie po značne rozbitom chodníku s veľkými balvanmi. Pohľad naň však stojí za to.

Svojou výškou budí rešpekt (internet)

Nesmieme však zabúdať, že 1. novembra sa turistická sezóna končí a začína platiť zimná uzávera väčšiny Tatranských chodníkov, vrátane chodníka k Roháčskym plesám. Koná sa tak z dôvodu, aby mala aj príroda možnosť si oddýchnuť od neustáleho návalu turistov. Zver sa tak môže nerušene páriť a privádzať na svet svoje potomstvo.

Autor: Mgr. Peter Gregorec

MÚDROSTI NAŠICH STARÝCH RODIČOV

DECEMBER

Keď v decembri mrzne, sneží, úrodný rok za tým beží.

Čo v decembri nespraviš, v januári nedohoniš.

V decembri si ešte zima robí žarty, ale v januári už kraľuje.

Ak je studený a mrazivý december, bude aj celá zima tuhá.

- 1.2. Keď je 1. december mokrý, veští miernu zimu.
- 4.12. Po svätej Baruši daj pozor na uši.
Aké počasie na Barboru, také býva až do Vianoc.
- 6.12. Na sv. Mikuláša už je všetka zima naša.
- 13.12. Lucia noci upíja, ale dňa nepridá.
Keď si Lucia na mena háby zablatí, v januári si ich prať bude.
- 24.12. Keď je na Štedrý deň večer mnoho hviezd, je mnoho zemiakov.
Keď je na Štedrý deň veľa hviezdíčiek, na budúci rok je veľa kureniec.
Keď je na Štedrý večer mlha, bude plané počasie.
Keď je vianočná noc tmavá (nesvieti mesiac), bude tma v záčine (miesto na odkladanie potravín, úrody).
Do Vianoc dlhá nitka, krátky deň, po Vianociach krátka nitka, dlhší deň.
- 25.12. Biele Vianoce, zelená Veľká noc.
- 26.12. Keď sv. Štefan blato vyfúkal, bude pekná jar.
- 31.12. Keď je na starý rok jasno, bude v maštaliach prázdno.

Zaujímavosti zo sveta

Na Zemi je 12-krát viac stromov ako hviezd v Mliečnej dráhe! Vedci odhadujú, že v našej galaxii je 200 až 400 miliárd hviezd, pričom na Zemi je odhadom 1 bilión stromov! Rovnako ako hviezdy, aj stromy žijú dlho a sú skutočne dôležité pre život.

Boli časy, keď žili 4 odlišné ľudské druhy súčasne. Po dôkladnom preštudovaní fosílií ľudí nájdených v Keni, Etiópii a Čade, nemeckí vedci dospeli k záveru, že približne pred 3 miliónmi rokov existovali v rovnakom čase 4 rôzne ľudské druhy. Nie je známe, ako alebo či sú príbuzné.

Kravy zabijú viac ľudí ako žraloky. Ťažko uveriteľné, ale pravdivé. Žraloky zabijú v priemere 5 ľudí ročne, zatiaľ čo kravy zabijú v priemere 22 ľudí ročne. V skutočnosti sú ľudia pre žraloky smrteľnejší ako pre ľudí. Ľudia zabijú asi 100 miliónov žralokov ročne!

JANUÁR

Keď je január biely, november je zelený.

Keď včely v januári vyletujú, to nedobrý rok ohlasujú.

Dážď keď nesie január, neteší sa hospodár.

Čo január zazelená, to máj spáli.

Čo január zmeškal, február doháňa.

- 1.1. Jasná a tichá novoročná noc zvestuje nám dobrý rok.
Aký je deň Nového roka, taký bude celý rok.
- 4.1. Štvrtý deň jasný znamená mrákavý a nezdravý rok.
- 6.1. Na Tri krále zima stále.
- 8.1. Na sv. Severína vešia sa mäso do komína.
- 21.1. Ak si na Vincenta komár poletuje, statok aj slamenú strechu spotrebuje.
- 24.1. Svätý Timotej ľady láme, ak ich nemá, narobí ich.
- 25.1. Pavla obrátenie, zimy obrátenie.
Svätý Pavel jasný prináša rok šťastný.

FEBRUÁR

Ak nefrkne február zimu, aspoň do nej kopne.

Február biely, mrazivý, nádej na úrodu posilí.

Vinohrad ak nezrežeš vo februári, nezrežeš v marci.

Februárové slnko je falošné.

- 2.2. Prešli hromnice, koniec sanice.
- 3.2. Na sv. Blažej má siať furman zo dvora.
- 5.2. Sv. Agáta na sneh býva bohatá.
- 6.2. Plačlivá Dorota, omrzlá robota.
- 14.2. Na sv. Valentína zima siliť sa počína.
- 23.2. Keď je pekne na Romana, býva žatva požehnaná.
- 24.2. Matej ľady láme, ak ich nenájde, hneď ich urobí.

NIEČO NA ROZVESELENIE

Aký je rozdiel medzi bláznincom a školou?
V blázninci je aspoň personál normálny.

Je to zelené a má to veľké oči.
Čo je to?
- Horár na záchode.

Viete prečo blchy neskáču na plešatých?
Lebo nevedia zabrzdiť.

Komu je na svete najlepšie?
No predsa pápežovi. Má len jedného šéfa a aj s tým sa stretne až po smrti.

